

Сценарій заходу «Людської пам'яті мости...» (до Дня пам'яті жертв Голодомору)

28.11.2015 | Опублікував: [Іван Малий](#)

Мета. Поглибити знання учнів, присутніх про роки голодомору в Україні та його наслідки для українського народу, розвивати вміння грамотно висловлювати свої думки, використовувати різні документи, готуючись до розповіді, виступати у ролі актора, виховувати повагу до історичного минулого свого народу, який вистояв і проніс свої традиції через різні випробування.

Обладнання: На стіні образ Божої Матері, прикрашений вишитим рушником (бажано чорними і червоними нитками або тільки чорними). Усі ведучі в темному одязі. Навколо на столиках стоять чорнобривці, різноколірне кленове листя, кетяги калини і чорні стрічки, хлібина, свічки. На столиках кетяги червоної калини, гілочка зеленого барвінку, букет свіжих квітів, перев'язаних чорною стрічкою, свічка у підсвічнику. В центрі столика – розламана хлібина, склянка з водою, зверху – окраєць хліба. Напис: «Ціна йому – життя». В залі оформлено книжкову виставку «Голод 1933 – незагойна рана України».

Напередодні старшокласникам рекомендується переглянути фільм «Голодомор. Геноцид в Україні» на уроці історії

На початку дзвони. На екрані відео кліп «Свіча» Оксани Білозір

Учні, вдягнені у вбрання темного кольору, виходять з обох боків, шикуються в «журавлиний ключ». Юнак запалює свічку.

Вірш С.Олійникова «Стіни плачу»

На екрані починається презентація

Ведучий 2. Кажуть, що минуле не належить нікому зокрема. Воно - надбання нинішніх і майбутніх поколінь, бо саме їм належить винести з нього всі найсерйозніші уроки, щоб подібні людські трагедії не повторилися. Ніде і ніколи! 28 листопада в нашій державі буде відзначатися День пам'яті жертв голодомору та політичних репресій. Народ України схиляє голову, перед трагічною сторінкою свого життя. 1932 рік... тридцять... чорний рік. Прах семи з половиною мільйонів стукає в наші серця; їх ніхто не судив, отже, ніхто не реабілітує. Ніхто, крім нас з вами, їхніх співвітчизників і довговічних боржників. Сьогодні ми вшановуємо пам'ять жертв Голодомору 1932 - 1933 років. Кожен із нас переосмислює нашу історію, трагічні її сторінки, які примушують стискатися людські серця. Одна з найстрашніших таких сторінок - Голодомор, який призвів до небачених безневинних жертв.

Ведучий 3. У світовій історії не зафіксовано голоду, подібного до того, що випав тоді на долю України - однієї з найродючіших країн світу. Що ж криється за страшним змістом слова «голодомор»?

(«Реквієм» А.Моцарта звучить з наростаючою гучністю).

Ведучий 4.

Дмитро Головка. «У той рік занімили зозулі»

У той рік занімили зозулі,
Накувавши знедолений вік.
Наші ноги розпухлі узули
В кирзяки-різаки у той рік
У той рік мати рідну дитину
Клала в яму, копнувши під бік,
Без труни, загорнувши в ряднину,
А на ранок - помер чоловік.
І невтомну трудягу старого
Без хреста повезли у той бік,
І кістями забілили дороги
За сто земель сибірських, сто рік.
У той рік і гілля, і коріння -
Все трощив буревій навкруги...
І стоїть ще й тепер Україна,
Як скорбота німа, край могил.

Історична довідка (виступають учні 11 класу)

З кінця 20-х років почалося суцільне знищення українського села. Було запроваджено масовий терор проти заможного селянства - куркулів, як їх називали. Сотні тисяч українських селян виселено з рідного краю на далеку північ, у Сибір. Селянство відповідало на більшовицький терор протестом. Цілі сільські райони були охоплені повстаннями. Значним було селянське повстання на Поділлі в березні 1930 року. Під час повстання лунали заклики: «Геть владу грабіжників!», «Хай живе самостійна Україна!», «Геть комуністів!».

Щоб остаточно зламати опір українських хліборобів, більшовицькі вожді в Москві вирішили організувати в Україні штучний голод. Найстрашніше лихо спіткало селян взимку й навесні 1933 року. У багатьох місцях спостерігалася масова смертність. Люди вмирали на вулицях, під тином, в неопалених хатах. Щоб якось вижити, їли котів, собак, птахів, а навесні - траву, листя, збирали на полях напівзгнилу торішню картоплю. Непоодинокими були випадки людодійства. Лавина голодомору наростала аж до початку літа 1933 року. Щоб народи світу не довідалися про страшний голодомор в Україні, комуністичні вожді дали вказівку війську, міліції, щоб ті не випускали людей з голодуючих сільських районів. Спадкоємець Леніна Сталін стверджував, що голоду в Україні немає. Історики називають різні цифри жертв організованого більшовиками голоду. Але всі вони страшні. Від голоду вимерло в нашому краї до 10 мільйонів людей. Це була найбільша катастрофа за більшовицької окупації. Традиційне українське село зі своїми звичаями було зруйновано.

Організувавши страшний голодомор, Сталін і його оточення розробили ще й інші способи винищення українського народу: знищення української культури, церкви, розправа з інтелігенцією. Більшовики продовжували імперські традиції Росії. Все, що свідчило про окремішність українського народу, своєрідність його життя, жорстоко переслідувалось.

Для поширення свого впливу серед українців комуністи зробили тимчасові кроки до розширення вжитку української мови, розвитку національної преси, літератури, театру, науки. Ці незначні заходи ввійшли в історію під назвою українізації. Згодом більшість людей, які

активно розвивали все українське, були заарештовані, заслані до Сибіру, розстріляні. Жертвами терору стали письменники Микола Куліш, Микола Зеров. Загинув разом з багатьма українськими митцями у таборі на Соловецьких островах режисер і актор

Леся Курбас. Усіх їх ми повинні пам'ятати. Адже вони були свідомими українцями, любили свій народ, рідну землю. Гинули з надією на кращу долю України.

Протестуючи проти антиукраїнських дій влади, наклали на себе руки провідники українського відродження письменник Микола Хвильовий (він закликав українців іти власним шляхом розвитку) і політичний діяч Микола Скрипник.

Трагічно склалася доля нашої національної церкви - Української Автокефальної Православної церкви (УАПЦ). У 1928 році московські колонізатори заборонили її діяльність і пограбували храми. Майно української церкви більшовики передали Руській Православній церкві (РПЦ). Пам'ятаймо, що понад 3,5 тисячі духовних пастирів української національної церкви було розстріляно, заслано до Сибіру.

Після страшного погрому в Україні більшовики крок за кроком почали її русифікувати, поступово впроваджуючи в мову народу дедалі більше російських слів. Цим більшовики намагалися якомога більше стерти самобутність української мови, зробити з українців людей, байдужих до рідної культури, історії, свого народу.

Вкотре наш народ зазнав жорстокості більшовиків-комуністів. Вони насаджували в розтерзаній Наддніпрянській Україні терор і страх. Такою була комуністично-більшовицька влада.

Ведучий 2. Найжахливіше в голодоморі 1932-1933рр. - те, що його можна було уникнути. Так, Сталін знав і сам заявив: «Ніхто не може заперечувати того, що загальний урожай зерна в 1932 році перевищував 1931». Проте держава систематично конфісковувала більшу його частину для власного вжитку, ігноруючи заклики та попередження українських комуністів. Сталін підняв план заготівлі зерна у 32 році на 44%. Це рішення і та жорстокість, з якою режим виконував його накази, прирекли мільйони людей на смерть від голоду, який можна назвати не інакше, як штучний.

Наприкінці зими 1933 року голод в Україні набув велетенських розмірів. Люди в селах їли мишей, шурів і горобців, траву, кісткове борошно і кору дерев. Намагаючись урятуватися, тисячі селян ішли в міста, але дороги були блоковані, проте деякі пробіралися туди, та, не знаходячи порятунку, вмирили прямо на вулицях. Намагаючись урятувати від голодної смерті дітей, залишали їх в установах, лікарнях, на вулицях. Доведені до відчаю, люди їли жаб, трупи тварин, вбивали навіть один одного, викопували мертвих і також їх їли.

Ведучий 1. Пам'яті мільйонів українських селян, які загинули мученицькою смертю від голоду, заподіяного сталінським тоталітаризмом у 1932-1933 роках. Пам'яті українських сіл і хуторів, які щезли з лиця землі після найбільшої трагедії ХХ століття, присвячуються ці хвилини. Оголошую хвилину скорботи.

Стук метронома

Лунає музика «Реквієм» А.Моцарта.

(Впродовж композиції звучить то тихіше, то гучніше).

Хай ця хвилина для громадян нашої незалежної держави, співвітчизників за кордоном, для всіх людей доброї волі й чистої совісті стане актом поминальним, жестом покаяння і перестороги

Ведучий 2. Хай у кожному місті й селі, в кожній оселі, в кожній родині старий і малий схилить голову перед пам'яттю невинно убієнних голодом-геноцидом, уклінно припаде до їхніх могил, поставить свічку перед образом Божим. Хай ця хвилина увійде в наші серця тихою молитвою, очистить наші душі від зла

(учні запалюють свічки)

Звучить «Реквієм» Моцарта

Ведучий 3 . Вірш І.Яворського

Палахкоче свіча

Поминальної нині молитви
Достигали жита. і тремтіли дитячі коліна -
Косоокої смерті чорнів продірявлений плащ...
Вимирало село – потопала в сльозах Україна,
І розгублене небо ковтало задушений плач.
Шаленів людомор – лютували нові яничари,
І старенька бабуся міняла ікону на сніп...
Над полями святими замучені душі ячали,
І Дніпро захлинувся у розпачі страчених слів.
Палахкоче свіча поминальної нині молитви
І розгнуздана пам'ять малює історії слід...
Тільки ті колоски – життєдайного виміру витвір,
Як і завше, очима дитячими міряють світ.

Ведучий 4. Щоб перешкодити втечам голодних людей за межі України, на її кордонах були розміщені загороджувальні загони внутрішніх військ, які нікого не випускали. Внаслідок цього вимирали цілі села, було зафіксовано випадки людоїдства і трупоїдства. Прагнучи врятувати хоч дітей, селяни часто везли їх до міста і там залишали в установах, лікарнях, на вулиці.

Найстрашніше було дивитися на маленьких дітей, висохлі, як у скелета, кінцівки яких звисали з роздутого живота. Голод стер з їхніх облич усі сліди щасливого життя.

Вірш А.Листопад «Вічний монолог»

Я ще не вмер...
Ще промінь в оці грає...
В четвер мені пішов 10-й рік.
Хіба в такому віці помирають?
Ви тільки поверніть мене на бік
До вишеньки
В колиску ясночолу...
Я чую запах квітів. Я не вмер...
А небо стрімко падає додолу

Тримайте хтось.
Хоча б за коси верб.
Куди ви, люди, людоньки, куди?
Окраєць ласки,
Чи хоч з печі диму?
В клітинці кожній – озеро води.
Я ще не вмер.
Усі проходять мимо.
А житечко моє таке густе.
А мамина рука іще гаряча.
Вам стане соромно колись за те.
Та я вже цього не побачу.

Ведучий 1. Те, що відбувалося в Україні в 1932-1933 роках, ніде в документах не зафіксовано, бо Сталін наказав ставитися до голодомору як до неіснуючого явища. До загибелі мільйонів селян привело холоднокривне рішення Сталіна відібрати в українських селян їстівні припаси, а потім оповити голодуючих завісою мовчання, заборонити будь-яку допомогу їм з боку міжнародної або радянської громадськості (тобто милостиню нещасним прохачам давати було заборонено).

Ведучий 2.

А люди біднії в селі,
Неначе злякані ягнята,
Позамикалися у хатах –
Та й мруть...
Сумують комини без диму,
А за городами, за тином
Могили чорнії ростуть.
Гробокопателі в селі
Волочать трупи ланцюгами
За царину і засипають
Без домовини. Дні минають.
Минають місяці. Село
Навік замовкло, онімло,
І кропивою поросло.

Відеосюжет документального фільму «Великий голод»

Ведучий 3. Голод, який поширювався протягом 1932 року, набув найстрашнішої сили на початку 1933 року. Першими, як правило, гинули чоловіки, пізніше – діти, і останніми – жінки. Але, перш ніж померти, люди часто божеволіли, втрачаючи своє людське ество. Голод притуплював моральність. У багатьох місцевостях зафіксовані випадки канібалізму. Кров холоне в жилах, коли читаєш спогади очевидців.

Відеосюжет документального фільму «Спогади очевидців».

Ведучий 4. Тож пом'янімо хоч сьогодні, із запізненням у кілька довгих десятиліть, великомучеників нашої історії. Пом'янімо і знайдемо в собі сили пройти за ними дорогою їхнього хресного путі. Не їм це потрібно, а нам. Все, що вони могли сказати світові, вони вже сказали. Тепер наша черга.

Ведучий 1. Сьогодні – час очищення і ми починаємо осмислювати самі себе: що з нами сталося? Сміливішає пам'ять, мужніє душа, розковується свідомість, звільнена від страху. На десятиліття можна засекретити архіви, приховати викривальні документи, замести сліди злочинів, переписувати історію. Але з пам'яттю народу нічого не вдієш.

Ведучий 2. Книга пам'яті – як данина жертвам Голодомору.

Пісня «Свіча» з відеопрезентацією.

Ведучий 3. Просимо учнів покласти квіти до пам'ятника жертвам голодомору.

Використана література

1. Барва смерті – 33- й: Статті, спогади, фольклор про голодомор /Авт. і упоряд. Л. Сердуніч. – Хмельницький: Б. в., 2004. – 66 с.: іл.
2. Всесвіт.– 1990.– №7.– С.139.
3. Все для вчителя плюс. // 2008.-№5-6.– с.18-20
4. Голодомори в Україні 1921–1923, 1932–1933, 1946–1947. Матеріали до бібліографії документальних публікацій / Упорядники: Л. П. Одинока, Л. Ф. Приходько, Р. В. Романовський.– К.:, 2005. ISBN 966-625-026-8
5. Задніпровський О. Голод в історії України: короткий нарис (X-XX ст.). – Донецьк: Український культурологічний центр, 1999. – 88 с.
6. Самчук Улас. Марія. Український історичний роман.– К.– 1997.– С.3.
7. Український голокост, 1932- 1933: Свідчення тих, хто вижив: [У 10 т.] /Нац. Ун- т "Кієво; Могил. акад. " та ін.; [Упоряд. Ю. Мицик, Л. Іваннікова]. – К.: Вид. дім "Кієво- Могилян. акад. ", 2005- . Т. 3 /За ред . Ю. Мицика. – 2006. - 429 с.; Т.4. – 2007. — с.501

Матеріали використано з інтернет джерела:

http://kovtun.net.ua/school/to_the_teachers/directory_of_files/extracurricular-activity/scenarij-zaxodu-lyudsko%d1%97-pamyati-mosti-do-dnya-pamyati-zhertv-golodomoru/